

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ BÜTÇE DÖNEMLERİNİN DOĞRULUK İLKESİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

KENAN ABACI*

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, kenanabaci@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4713-2310>.

ÖZ

Toplumun karar alma sürecindeki en hayati kararlardan biri olan bütçeler, demokratik yönetim biçiminin doğuşu ve gelişmesinde önemli bir rol oynar. Bütçeler hazırlanırken, günümüzde artık kapalı kapılar ardında gizli kararlar ve uygulamalardan uzaklaşmıştır. Bunun yerine, bütçelerle ilgili işlemler ve kararlar gerçeklere uygun bir şekilde yapılmak ve herkesin anlayabileceği bir şekilde sunulma gerekliliği doğmuştur. Bütçelerin gerçek anlamda etkin olabilmesi için, doğruluk ve şeffaflık ilkelerine uygun bir şekilde yönetilmeleri gerekmektedir. Bütçe tahminleri gerçekçi ve güvenilir olmalı, bütçeyi hazırlayanlar ise dürüst ve iyi niyetli yaklaşımlar sergilemelidir. Bu sayede bütçeler, planlama ve yönetim aracı olarak güçlü bir rol oynayabilirler. Türkiye’de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2002-2022 dönemi bütçelerinin gider tahminleri verileriyle doğruluk ilkesinden sapmalarının olup olmadığı incelenmiştir. Bütçe giderlerindeki tahmin hataları dikkate alındığında, doğruluk ve samimilik ilkelerinden uzaklaşıldığı görülmektedir. Tahmin hatası oranlarının yüksek olması, bütçe yapım sürecinde belirsizliklere karşı yeterli esnekliğin sağlanmadığını ve farklı senaryoların değerlendirilmediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bütçede Doğruluk İlkesi, Tahmin Hatası Yöntemi, Vergi Gelirleri, Bütçe Gerçekleşme Rakamları.

EVALUATION OF THE BUDGET PERIOD OF THE MINISTRY OF INDUSTRY AND TECHNOLOGY IN TERMS OF THE PRINCIPLE OF ACCURACY

ABSTRACT

As one of the most vital decisions in the decision-making process of society, budgets play an important role in the emergence and development of democratic governance. Today, the preparation of budgets has moved away from secret decisions and practices behind closed doors. Instead, budgetary procedures and decisions need to be made in accordance with the facts and presented in a way that everyone can understand. For budgets to be truly effective, they must be managed in accordance with the principles of accuracy and transparency. Budget estimates should be realistic and reliable, and budget preparers should be honest and well-intentioned. In this way, budgets can play a powerful role as planning and management tools. In Turkey, the expenditure forecasts of the Ministry of Industry and Technology’s budget for the period 2002-2022 were analyzed for deviations from the principle of accuracy. Considering the estimation errors in budget expenditures, it is seen that the principles of accuracy and sincerity are deviated from. The high rate of forecast errors indicates that there is not enough flexibility against uncertainties and different scenarios are not evaluated in the budget making process.

Keywords: Accuracy Principle in Budget, Estimation Error Method, Tax Revenues, Budget Realization Figures.

Editör / Editor:

Gökhan ÇOBANOĞULLARI,
Erciyes Üniversitesi, Türkiye

*Sorumlu Yazar/ Corresponding Author:

Kenan ABACI,
kenanabaci@gmail.com

Geliş: 25 Eylül 2023

Received: September 25, 2023

Kabul: 11 Şubat 2024

Accepted: February 11, 2024

Yayın: 30 Nisan 2024

Published: April 30, 2024

Atıf / Cited as (APA):

Abacı, K. (2024),
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Bütçe Dönemlerinin Doğruluk İlkesi Yönünden Değerlendirilmesi, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 67, 161-166,
doi: 110.18070/erciyesiibd.1364889

GİRİŞ

Bütçeler, sadece mali kaynakların tahsisiyle ilgili değildir, aynı zamanda toplumsal önceliklerin belirlenmesi ve hedeflerin gerçekleştirilmesiyle de ilgilidir. Bu nedenle, bütçelerin toplumun ihtiyaçlarını yansıtması ve kamu kaynaklarının rasyonel bir zemine sevk ve idaresi fevkalade önemlidir. Bu, adil ve verimli bir şekilde kaynakların kullanılmasını sağlayarak toplumun ihtiyaçlarına uygun politikaların oluşturulmasını temin eder.

Vergi toplamanın adım süreçleri, devlet organizasyonunda, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan giderlerin karşılanmasına yönelik finansman için kullanılır. Bu süreçte, vergi toplama yöntemleri kullanılarak vatandaşlardan vergi tahsil edilir (Dosyası, Demir, & Gülten, 2013). Vergi gelirleri, vatandaşların ihtiyaçlarının giderilmesi ve kamu hizmetleri giderlerinin karşılanması amacıyla kullanılan kaynaklardır. Bu gelirler, ekonomik dengeyi sağlamak, kamu hizmetlerini desteklemek ve sosyal programları finanse etmek gibi hedefler doğrultusunda kullanılır. Vergi toplama süreci, genellikle vergi kanunları ve yasal düzenlemeler çerçevesinde yürütülür ve vergi mükelleflerinin haklarını korumayı amaçlar. Bu süreç, devlet bütçesinin yönetimini sağlar ve kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliği için kaynak oluşturur.

Kamu harcamalarındaki artışlar, 20. yüzyıldan itibaren başlayarak ekonomik ve sosyal değişimlere yol açmıştır. Yirminci yüzyılın başlarından itibaren ekonomik koşullardaki değişimler, kamu harcamalarında artışa neden olmuştur. Bütçeye önemli bir görev atfedilen bu durumda, bütçenin yönetilmesi zorlu ve karışık bir duruma yönelmiştir. Bu noktada, kamu harcama yönetiminin etkin ve isabetli olarak yapılması, ayrıca kıt kaynakların doğru yerlere aktarılması da önem kazanmıştır (Bektaş & Çetinkaya, 2021). Bu nedenlerle, bütçe kalemlerindeki gelir ve gider tahminleri belirlenirken gerçekçi araştırma raporları doğrultusunda doğruluktan sapma yapılmadan gerçekleştirilmesi ekonomik veriler yönünden önemlidir.

Bütçe, bir ülkedeki ekonominin yol haritasını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, ekonominin ön sözüdür, bu sebeple bütçenin hazırlanması ve kabul edilmesi her ülkede her dönemde büyük bir önem taşımaktadır. Bütçe, ekonomik büyüklüğün kamu bölümünü ve sınırları belli olan resmi bir belge çıktısı oluşturduğundan gündemde yerini her zaman bulmaktadır (Tüleykan, 2009). Bütçe tahminleri, gelecek yılın harcamalarını ve gelirlerini planlandığından, bütçenin oluşturulması zamanında hassasiyetle üzerinde durulması gereken özel durumlardır. Ekonomik istikrarın sürekli olduğu zamanlarda bütçe tahminleri daha doğru iken, kriz dönemlerinde tahminlerdeki sapmaların artabileceği bilinmektedir. Bu nedenle, kamu ekonomisinin performansını değerlendirirken bütçe tahminlerinin gerçekleştirmeleri kadar ekonomik krizlerde kritik bir rolü bulunmaktadır.

I. BÜTÇE KAVRAMI, BÜTÇE TAHMİNİ VE BÜTÇENİN DOĞRULUK İLKESİ

Bütçe, bir kuruluşun belirli bir dönem içindeki gelirlerini ve harcamalarını planlamak için kullandığı temel bir araçtır. Ancak bütçelerin doğruluğu, planlama sürecinin başarısını etkileyen temel faktörlerden biridir. Bütçe gelir ve gider olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır. Bütçenin gelir toplamını oluşturan gelir kalemleri ile gider kalemlerini oluşturan gider toplamı tahminleri ile gelir ve gider gerçekleşme rakamları arasındaki farklar, bütçenin doğruluğunu etkileyen önemli bir faktördür. Bu farklar, bütçenin gerçekçi bir şekilde planlanmasını ve hedeflenen finansal hedeflere ulaşılmasını zorlaştırabilir. Diğer bir ifadeyle; bütçenin geliri ve gideri tahmin edilir, akabinde gerçekleşme rakamları arasında bir fark olması halinde, bütçe yönetimi ve kamu maliyesi tarafından incelenmektedir. Bu farklar, planlama sürecindeki eksiklikler, tahmin hataları, beklenmeyen olaylar ve bütçe uygulamalarındaki sorunlar nedenleriyle ortaya çıkabilmektedir.

Bütçeler, hedeflenen sonuçların elde edilmesi için bir maliye politikası aracı olarak kullanılır ve bu nedenle gerçekçi bir şekilde hazırlanmaları gerekmektedir. Bütçe tahminleri, uygulanacak politikaların başarısını doğrudan etkileyeceğinden, objektif ve subjektif açıdan ele alınır. Bu değerlendirmeler, bütçenin doğruluk ve samimiyet ilkelerinin anlamlarına karşılık gelmektedir. (Gürsoy, 1980).

Bütçeye doğruluk ilkesi yönünden bakıldığında, bütçenin hazırlık aşamasında tahmin edilen rakamlar, mevcut koşullara uygun ve gerçekçi bir şekilde hazırlanmasını gerektirir. Bu ilke, ülke kamu ekonomisinin gerçekçi değerlendirmesini içermekte, bu bağlamda bütçenin gelir ve gider tahminleri gerçekleştirirken en doğru yöntemlerle yapılmalıdır (Edizdoğan ve Çetinkaya, 2010).

Bütçeye samimiyet ilkesi yönünden bakıldığında ise, bütçe üzerinde çalışan kişilerce, ekonomik gerçekleri ile politikaları yansıtması akabinde çalışılan bütçe tahminlerinin içtenlikle olduğuna inanması gerekliliğini vurgular (Gürsoy, 1980). Tahminlerin gerçekçi ve samimi bir şekilde yapılması, bütçe sürecinin güvenilirliğini ve etkinliğini artırır.

Bütçe tahminlerinin gerçekleştirmelerle önemli farklılıklar göstermesi, doğruluk ve samimiyet ilkelerine uyulmadığının bir göstergesidir. Bu durumda, tahminlerin tekrar gözden geçirilerek daha objektif, gerçekçi ve içtenlikle hazırlanması gerekmektedir. Böylece, bütçe süreci daha sağlam bir temele oturacak ve akabinde de gerçek hedeflere gerçek politikalarla ulaşılacaktır.

Bütçenin hangi anlam taşıdığına bakıldığında gerek gelir gerek gider kalemlerini ve rakamlarını belirlemeden oluşan çalışmalar ile oluşan tahminler, bulunulan yıldan önceki verilerle gelecek yıl haritası oluşturulur. Diğer bir ifadeyle, ülke ekonomisinin röntgeninin çekilerek gelecek yıllardaki ekonominin istikrara, ekonomik ve mali planlamaya odaklanan, yasal gereksinimlere dayalı bir doküman olan bütçe belgesi, bütçe tahminlerinin sağlıklı bir şekilde hazırlanabilmesi bazı kriterlere sahip olmalıdır. Bu kriterler, Edizdoğan ve Çetinkaya (2011)'nin çalışmasında aşağıda sıralandığı gibidir.

Bütçe tahminlerinde tutarlılık ve doğruluk ilkesini sağlamak için bazı önemli özellikler bulunmaktadır. Bütçe gider tahminleri, genellikle harcamaların üst sınırlarını belirlemek için kullanılabilir. Yani bütçede belirlenen harcamaların bu tahminlerle uyumlu olması ve belirlenen sınırlar içerisinde kalması önemlidir. İlaveten, bütçe gider tahminleri, hangi harcama kalemine bağlandı ise net bir şekilde belirtilmelidir. Sadece belirlenen harcamaya yönlendirilmelidir.

Bütçe gelir tahminleri, öngörülen kaynaklar dışında başka bir kaynaktan gelir toplanmaması gerektiği ilkesine dayanmalıdır. Yani bütçede öngörülen gelirler, planlanan kaynaklarla sınırlı olmalı ve diğer kaynaklara başvurulmamalıdır. Bu, bütçenin sağlıklı bir temele dayanmasını ve finansal kararların güvenilirliğini sağlamak için önemlidir.

Bütçe tahminlerinde alt veya üst sınırlar belirlemek zorunlu değildir. Gelir tahminlerinde olduğu gibi, gider tahminlerinin de belirli sınırlar içinde kısıtlanması gerekmez. Bunun yerine, bütçe gider tahminleri, belirlenen harcamaların gerçekçi bir şekilde planlanması ve kullanılmasını üzerine odaklanmalıdır.

Bütçe tahminlerindeki sapmalar, bütçe uygulayıcılarının performansı veya başarısızlığı hakkında değerli veriler sunabilir. Tahminlerin gerçekleşmesi, bütçe yapımcıların başarılarını veya samimiyetlerini değerlendirmek için kriterdir. Gelecekte daha doğru tahminler yapabilmek için gerekli iyileştirmelerin yapılması ve bütçe yönetiminin güvenilirliğinin artırılması hedeflenebilir.

Türkiye’de bütçe gelir tahminlerinde çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler, otomatik yöntemler ve doğrudan takdir yöntemi olarak değerlendirilebilir. Türkiye kurum ve kuruluşları bütçe gelir tahminlerini oluştururken doğrudan takdir yöntemini tercih etmektedirler. Bununla birlikte, geçmiş yılların gerçekleştirmeleri ve mevcut yılın kesinleşmiş aylık gelirler incelenerek tahmini gelirler oluşturulmaktadır (Tügen, 2018). Gelir tahminlerinin oluşturulması sırasında, ekonomik, mali ve sosyal göstergelerin hassas bir şekilde tespit edilmesi, siyasi etkilerden arındırılması ve bütçe prensiplerine uygun olması büyük bir öneme sahiptir. Bütçenin doğruluk ilkesi açısından değerlendirilmesi konusunda, bireysel değerlendirmelerin zorluğu nedeniyle subjektif doğruluğun ölçülmesi oldukça zorlu bir görevdir. Bu konuda yetkililere tasarruf hakkı tanınmış olup, kişisel vicdanlarıyla ilgili bir konudur. Bu nedenle, nesnel doğruluk ölçülebilmesi için matematiksel analizler kullanılmaktadır.

Bütçe gerçekleştirmeleri, tahmin edilen rakamlara ne kadar yakınsa, bütçenin objektif doğruluk ilkesinin daha iyi uygulandığına işaret eder (Oskey & Güven, 2017).

Diğer taraftan, çalışmada bütçe tahminlerinin doğruluğunu

değerlendirmek için matematiksel yöntemler kullanılacaktır. Temsil demokrasi ile yönetilen toplumlarda, seçmenlerin asil, yöneticilerin vekil olduğu kabul edilmektedir. Halk, yönetime dair yetkilerini vekili olarak parlamentoya vermektedir. Bütçe, asil-vekil ilişkisi içinde halkın vergi yükünü ve toplanan vergilerin doğru yerlere harcanmasını içerdiği için, halkın yönetenlere verdiği en önemli yetkilerden birini temsil eder (Biçer & Yılmaz, 2009). Bu çerçevede değerlendirildiğinde, bütçenin aşamaları halkları direk ilgilendirmekte hatta bütçe aşamalarında toplumun merakını çekerek bütçe hazırlık aşamasına katılım özendirilmelidir. Bu itibarla, çeşitli ülkeler, bütçenin “objektif doğruluk ilkesi”ni geniş bir şekilde çalışma alanı olarak belirlemiş ve bu çalışma sonuçları da fiziki veya dijital ortamlarda yayınlanmıştır.

II. LİTERATÜR TARAMASI

Bütçenin doğruluğu, kamunun sahip olduğu kaynakların rasyonel zeminde doğru bir şekilde paylaştırıldığı noktasında bütçe politikalarının sonuçları yönünden önemlidir. Bu nedenle bütçe yönetim sürecinde özellikle dikkate alınması gereken bir faktördür. Bu bağlamda, bütçenin doğruluğu ve gelir-gider tahminleri arasındaki farklar konusunda birçok akademik çalışma yapılmıştır. Örneğin, Zhang vd. (2018), Çin’de yerel hükümetlerin bütçe yönetimindeki başarısızlıklarını, Rahman vd. (2021), Bangladeş’te kamu bütçesi yönetimindeki sorunları, Oluwasegun vd. (2019), Nijerya’da bütçe hedeflerinin gerçekleşmesi konusunda yaşanan zorluklar incelenmiştir. Bu çalışmalar, bütçe yönetiminde doğru bir planlama ve tahmin sürecinin önemini vurgulamaktadır.

Bütçenin doğruluğu, birçok faktörün bir arada değerlendirilmesiyle sağlanabilir. Bu faktörler arasında öncelikle bütçenin hazırlanması sürecindeki veri kalitesi ve tahmin yöntemleri, beklenmeyen durumlar için ayrılan yedek fonların yeterliliği, bütçe uygulamalarının takibi ve kontrolü, bütçe esnekliği gibi konular yer almaktadır. Bütçe yönetimi sürecinde doğru planlama ve tahmin yöntemlerinin kullanılması, bütçe esnekliğinin sağlanması ve bütçe uygulamalarının takibi ve kontrolü gibi konuların dikkate alınması gerekmektedir.

Bütçe gelir gider tahminleri ile gerçekleşme rakamları arasındaki farkın incelenmesi, bütçe planlaması ve uygulamasının doğru bir şekilde yapılması için önemlidir. Bu konu; kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının her birinde farklı bir öneme sahiptir. Bu nedenle, farklı disiplinlerden birçok yazar bu konuda çalışmalar yapmıştır.

Türkiye için 1983 – 1998 dönemine ilişkin bütçe harcama verileri toplanarak veri analizi ile incelendiği Şenesen (2000) tarafından yapılan çalışmada, bütçede tahsis edilen ödenek ile gider tahminleri arasında gerçekleşen giderler arasındaki istatistiksel anlamlılık ve sapmaların tespit yapılmıştır. 1983 – 1998 dönemine ilişkin bütçe harcama verileri için yapılan analiz sonucunda “Tahmin hatası” “Yüzde Sapmaların Aritmetik Ortalaması”, “Mutlak Yüzde Sapmaların Aritmetik Ortalaması” ile “Yüzde Sapmaların Kareli Ortalamasının Kökü” kullanılmış, diğer taraftan başlangıç ödeneği ve gider tahminleri ile gerçekleşen gider verileri analiz edildiğinde gider bütçesinde tahminlerde büyük ölçüde sapmalar olduğu, 1992 yılı itibarıyla sapmalar yönünden bakıldığında “rassallık dizilim sınaması” sonucunda faiz ödemeleri dışında bütçe giderlerinde sapmaların standart bir yükselişe dönüştüğü sonucuna varılmıştır. Bu durum ise literatürde yer alan 1991 ile 2002 yılları arasında Türkiye’nin konsolide bütçe uygulamasının analizi ve sonuçlarının karşılaştırıldığı çalışmada Dayar (2003) ve Türkiye’nin 1981-2003 dönemlerindeki bütçe gelir ve harcama tahminleri ile gerçekleştirmelerinin etkisinin incelendiği çalışmalar ile de desteklenmektedir. Buna göre yapılan araştırmanın sonucunda elde edilen bulgularda bütçe gelir tahminlerinin yüksek, harcama tahminlerinin ise düşük yapıldığı tespit edilmiştir. Bağdigen (2005) çalışmasında; tahmin edilen ve gerçekleşen bütçe gelir gider rakamlarının farklarının fazla olduğu bu nedenle de tahminler yapılırken daha dikkatli ve planlı yapılması gerekliliğini vurgulamaktadır. Benzer bir çalışma da Özcan (2012)’ye aittir. Aynı şekilde Bağdigen (2005) ile Özcan (2012) çalışmalarını destekleyici Güneş (2022) tarafından yapılan çalışmada; “Türkiye’de 1996-2020 dönemine ilişkin merkezi yönetim bütçe gelir ve gider tahminlerinin doğruluk ilkesi aracılığıyla değerlendirilmesi” sonucunda, tahmin hatalarının olduğu, bütçe gider tahminlerinde gelir tahminlerine göre yüksek oranda sapmalar olduğu görülmüştür.

1924 – 2010 dönemini kapsayan geniş bir çalışmada, Bağdigen (2005)’ten farklı olarak “Tahmin hatası”, “Theil’in eşitsizlik katsayısı” ve “Rasyonel beklentiler hipotezi” yöntemleri kullanılmıştır. Sonuçta, deneklerinin yüksek tahmin edildiği, Rasyonel beklentiler hipotezi analizi sonucunda ise gider ve gelir tahminlerinin, rasyonel beklentiler hipotezinde aranan rasyonel hipoteze uygun olarak yapılmadığı tespit edilmiştir. Literatür taramasında, gelir ve gider tahmin ile gerçekleşme rakamlarının genellikle farklı çıktığı, gelirlerin yüksek, giderlerin ise düşük olarak tahmin edildiği belirtilmektedir. Aynı şekilde Özcan ve Tosun (2014), 1924 – 2012 döneminde bütçe ilkelerinden “Doğruluk” ilkesi yönünden Milli Eğitim Bakanlığını ele almıştır. Başlangıç tahminlerinin düşük olduğu, yılsonu ödenek tahminlerinin ise yüksek olduğu ortaya konmuştur. Sapmaya ilişkin olarak anılan dönemde vergilerle ilgili vergi afları, mevzuat değişiklikleri ve özelleştirmelerin gecikmesi sebep olarak gösterilmektedir. Benzer şekilde Oskay, ve Güven (2017)’de Türkiye’de 1980-2015 yıllarını kapsayan bütçe ilkeleri doğrultusunda veri analizi yapmıştır. İstatistiksel olarak ‘tahmin hatası’ yöntemini kullanarak, nihayetinde gelir ve gider tahminleri ile gerçekleşme rakamlarının bütçe ilkesi uygulamasına uyulmadığı tespit edilmiştir. Özcan ve Umur (2014) gibi Oskay ve Güven (2017)’de bütçe gelir ve gider tahminlerinde sapmaların meydana geldiği tespit edilerek aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Benzer bir çalışma Gerçek ve Bakar (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Genel bütçe gelir tahminleri ve gerçekleştirmeleri arasındaki sapmaları 1982-2011 yılları arasında incelemiştir. Diğer çalışmalardan farkı, sadece dönemsel olarak gelir kalemini ele almıştır. Bütçe gelir tahminleri ile gerçekleştirmeleri arasında bir farkın, birçok ülke için maksimum %5 ile sınırlı kalmak kaydıyla kabul edilebilir olduğu belirtilmiştir. 13 yıllık dönemin ortalamasının %5’in üzerinde olduğunu tespit etmiş, bunun sebebinin de sürekli olan vergi afları ile mevzuat değişiklikleri ve özelleştirmenin yapılamaması veya gecikmesi bütçe gelirlerindeki sapmaların sebebi olarak göstermektedir.

Genel Bütçe ve Özel Bütçeli İdarelerin, ekonomik kod sınıflandırması dahilinde ele alındığı 2008 yılı bütçe gider gerçekleştirmelerinin, 2006-2008 OVMP, 2007-2009 OVMP, 2008-2010 OVMP ödenek teklif tavanları ve 2008 yılı Bütçe Başlangıç Ödenekleri ile tahmin hataları için Çiçek (2010) tarafından yapılan başka bir çalışmada elde edilen bulgular Bağdigen (2015)’in sonuçları ile aynı olup 9 (dokuz) gider kalemi için ayrı ayrı sapmalar tespit edilmiştir. 2008 yılı kapsamında bütçe giderleri tahmininin gerçekleşme rakamlarına göre fazlaca bir sapma olduğu, tahmin ve gerçekleşme rakamlarının ise süresi uzadığından tutarsızlıkların da arttığı belirlenmiştir. Bu çalışmaya benzer olup, bütçe takvimine uyulup uyulmadığı takvim sürecinin de ayrıca analize dâhil edildiği Kalkan (2019) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, 5018 sayılı KMYKK’de belirtilen bütçe takvimine uyulup uyulmadığı, OVP ve OVMP (2006-2016 yıllarında OVMP uygulaması yürürlükte) ile OVMP ve Bütçe arasındaki uyumsuzlukları ayrıca tüketim malzemeleri özelinde kurumların harcamalarının rasyonel olup olmadığı sorgulanarak, bütçe çağrısının zamanında yayınlanmadığı, gibi OVMP’de, program dahilinde kamu mali yönetimi ile bütçe ilkeleriyle uyumlu olmadığı belirtilmiştir. Bunun da talep enflasyonundan kaynaklandığı değerlendirilmiştir.

Diğer çalışmalardan farklı olarak tek hükümet ve koalisyon hükümetleri dönemi incelenmiştir. Bütçe gider ve gelir tahminlere ilişkin durumların tek partili ve koalisyon hükümetleri dönemleri dönemlerinde gelir gider bütçe tahmin ve gerçekleşme verilerinde farklılık olup olmadığına yönelik bir diğer çalışma da Aslan ve Bilge (2009)’a aittir. Türkiye’de 1950–2006 yılları tek partili ve koalisyon hükümetleri dönemlerinin bütçe gelir gider tahmini ile gerçekleşme rakamlarına ilişkin veriler incelenmiş, istatistiksel yöntemlerden “t” testi ve regresyon analizi ile istatistiksel analizlerde, bütçe giderleri ile gelirlerin tahmini ve gerçekleşen rakamlardaki sapmaların GSMH’ye oranı değişken veri olarak yer almaktadır. Regresyon analizi aşamasında modele enflasyon değişken verilerinin reelleştirilerek eklenmiştir. Yapılan analiz ile tek partili hükümet dönemlerinde gerçekleşen bütçe giderleri sapmalarının koalisyon hükümetleri dönemlerine göre az olduğu sonucuna varılırken, gelir tahminleri / gerçekleşme rakamları arasında fazlaca bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Esasen, tek partili hükümet dönemlerinin gelir ve gider tahminlerinde biraz daha dikkatli olduğu değerlendirilmektedir. Bir örnek olarak, Beyazıt

ve Canbolat (2020), Türkiye’de kamu bütçesi açıklarının sürdürülemez boyutta olduğunu belirtmektedirler. Bu açıkların nedenlerini araştırmak ve önlem almak için gelir ve gider tahminlerinin doğruluğunun araştırılması gerektiği ifade edilmektedir.

Başka bir örnek olarak, Kwak vd. (2017), ABD hükümetinin bütçe yönetimi sürecindeki başarısızlıklarını araştırmaktadır. Yazarlar, bu başarısızlıkların önemli bir nedeninin, bütçe tahminlerinin gerçekleşmelerden önemli ölçüde farklı olması olduğunu belirtmektedirler. Bu konuda yapılan diğer çalışmalardan bazıları şunlardır: Zhang vd. (2018), Çin’de yerel hükümetlerin bütçe yönetimindeki başarısızlıkları; Rahman vd. (2021), Bangladeş’te kamu bütçesi yönetimindeki sorunları ve Oluwasegun vd. (2019), Nije Zhang ve diğerleri (2018), Çin’de yerel hükümetlerin bütçe yönetimindeki başarısızlıklarını araştırmışlardır. Çalışmalar, Çin’deki yerel hükümetlerin gelir ve harcama tahminlerinde sık sık hatalar yaptığını ve bu hataların uzun vadede kamu finansmanında ciddi sorunlara yol açabileceğini ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde, Rahman ve diğerleri (2021), Bangladeş’te kamu bütçesi yönetimindeki sorunları incelemiştir. Çalışmalar, Bangladeş hükümetinin bütçe planlaması ve uygulamasındaki yetersizlikleri vurgulayarak, hükümetin bütçe yönetimi konusunda daha etkili ve verimli olması için öneriler sunmaktadır.

Birçok araştırma, bütçe gelir gider tahminlerinin gerçekleşmelerden farklı olmasının yaygın bir durum olduğunu göstermektedir. Bir örnek olarak, Joo ve Green (2015) tarafından yapılan bir araştırmada, kamu sektöründe bütçe tahminlerinin gerçekleşmelerden %10-15 kadar farklı olduğu bulunmuştur. Bu farkın nedenleri arasında, tahminlerin gerçekçi olmayışı, ekonomik belirsizlikler, yöneticilerin hedeflerinin gerçekleşmesi ve mali disiplin olmaması gibi faktörler yer almaktadır. Bazı araştırmalar, bütçe tahminlerinde iyimserlik eğilimlerinin olduğunu da göstermektedir.

Bütçe gelir gider tahminleri ile gerçekleşmeleri arasındaki farkların yönetim kararlarına etkisi de önemli bir konudur. Örneğin, Gerpott ve Windolph (2016) tarafından yapılan bir araştırmada, bütçe tahminlerinin gerçekleşmelerden sapması ile yöneticilerin performansı arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Allan (1965) İngiltere’de, 1951-1963 yıllarında, Auld (1970) Kanada ülkesinde yapılan 1949-1968 dönemini kapsayan bütçe gelir ve gider tahminleri ile gerçekleşme rakamlarına ait çalışmalarda da gelir tahminlerinin, gider tahminlerine kıyasla makul olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan ise Asher (1978) tarafından 1967-1976 yılları ve Bhattacharya ve Kumari, (1988) 1961-1986 dönemini kapsayan Hindistan ülkesinde bütçe tahmin ve gerçekleşme rakamlarının değerlendirildiği çalışmalarda, gider ve gelir bütçelerinin ikisinin de düşük tahmin edildiği fakat bütçenin gider tahmininde hatanın yüksek olduğu gibi rasyonel beklentilerle uyumlu olmadığı anlaşılmıştır. Bu sorunun sadece Türkiye için değil diğer ülkelerde de görüldüğü anlaşılmaktadır.

Çalışmanın sonuçları, bütçenin gelir gider tahminleri ile gerçekleşme rakamları arasındaki farkların çeşitli faktörlerden kaynaklandığını göstermektedir. Bu faktörler arasında politik belirsizlik, yönetim zafiyeti, hatalı tahminler ve hesaplama hataları yer almaktadır. Bunların yanı sıra, bütçenin doğruluğu konusu da önemli bir tartışma konusudur. Bütçenin doğru olması, kamu kaynaklarının etkin ve rasyonel zeminde verimli olarak sevk ve kullanımının sağlanması ile mümkün olacaktır. Bu nedenle, bütçenin doğruluğunun artırılması için daha etkili yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Bütçenin gelir ve gider tahminleri ile gerçekleşmeleri arasındaki farkların nedenlerini ortaya koymak ve bütçenin doğruluğu kavramını ele almak, bütçe yönetimi sürecinde daha etkili kararlar alınmasına yardımcı olmaktadır. Bu konuda daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir, çünkü bütçe yönetimi sürecindeki hatalar ve yanlış hesaplamalar, kamu kaynaklarının israfına neden olabilmektedir. Buna bağlı olarak literatürde yer alan örneklemelerden farklı bir örneklem grubu ve gider eşitsizliği olup olmadığının test edilmesi sağlanarak literatüre katkı yapılması beklenilmektedir.

III. YÖNTEM

Tahmin hatasının hesaplanması, çalışmalarda kullanılan yöntemlerden biridir. Tahminlerdeki hata, gerçek değerden yüzde olarak ne kadar sapma olduğunu ifade eden aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$\text{Tahmin hatası} = \frac{\text{Gerçekleşme} - \text{Tahmin}}{\text{Gerçekleşme}} \times 100$$

Bu çalışmada, Rodgers ve Joyce (1996) ile Bağdigen’in (2002, 2005) çalışmalarında kullanılan formülden yararlanılacaktır. Bu formül, tahminlerde yapılan hatanın gerçek değerden ne kadar sapma olduğunu yüzde olarak ifade eder. Gerçek değerden daha yüksek bir tahmin yapılırsa, tahmin hatası pozitif bir değer alır. Gerçek değerden daha düşük bir tahmin yapılırsa, tahmin hatası negatif bir değer alır. Tahmin hatasının mutlak değeri ne kadar yüksekse, tahminin gerçek değerden ne kadar uzak olduğunu gösterir.

Eğer Bakanlık harcamaları, öngörülen şekilde gerçekleşirse, hesaplanan tahmin hatası sıfır olacaktır. Bu mükemmel tahmin durumunda, elde edilen hata büyüklükleri, sıfır değeri ile karşılaştırılarak yorumlanır. Tahmin hatası arttıkça tahminlerin doğruluğu azalır. Tahmin başarısını değerlendirmek için kullanılan diğer bir yöntem ise Theil’in eşitsizlik katsayılarıdır. 1965 yılında Theil tarafından tanımlanan ve U1 olarak adlandırılan ilk eşitsizlik katsayısını hesaplamak için kullanılan formül aşağıda verilmiştir:

$$U1 = \frac{\sqrt{\frac{1}{n} \sum (P_t - A_t)^2}}{\sqrt{\frac{1}{n} \sum P_t^2 + \frac{1}{n} \sum A_t^2}}$$

Formülde kullanılan sembollerin anlamları şunlardır: P_t, tahminlerdeki değişimleri temsil eder; A_t, gerçekleşmelerdeki değişimleri ifade eder; n ise gözlem sayısını belirtir.

Bu ilk eşitsizlik katsayısı, 0 ile 1 arasında değerler alır. Katsayının değeri 0 olduğunda, tahminlerdeki ve gerçekleşmelerdeki değişimler birbirine eşit olduğunda (P_t=A_t) gerçekleşir. Değerin 1 olması ise tahminler ve gerçekleşmeler arasında ters orantı olduğunda mümkündür. Bu bağlamda, gerçekleşmeler pozitifken tahminin negatif olması ya da tahminin pozitifken gerçekleşmelerin negatif olması durumunda en yüksek değer olan 1 elde edilebilir. En yüksek değer elde edileceği başka durumu ise tahminin ya da gerçekleşmenin 0 değerine sahip olmasıdır (Theil, 1965: 33-34).

ikinci katsayı hesaplama formülü ise aşağıda gösterilmiştir:

$$U2 = \frac{\sqrt{\sum (P_t - A_t)^2}}{\sqrt{\sum A_t^2}}$$

üçüncü katsayı hesaplama formülü ise aşağıda gösterilmiştir:

$$U3 = \frac{\sqrt{\frac{1}{n} \sum (P_t - a_t)^2}}{\sqrt{\frac{1}{n} \sum P_t^2 + \frac{1}{n} \sum a_t^2}}$$

Bu formül, diğerlerinden farklı olarak P(t) = P(t) - A(t-1) ve a(t) = A(t) - A(t-1) tanımlamalarıyla hesaplanır. Bu özelliği dışında, diğer iki formülde olduğu gibi, sonucun 0 olması mükemmel tahmini ifade eder.

A. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Çalışmada, ana kaynak olarak Bütçe Kanunları, Kesin Hesap Kanunları ve Bütçe Gerçekleşme Raporları gibi temel belgelere başvurulmuştur. Ayrıca, ikincil veriler olarak Kalkınma Planları, Orta Vadeli Programlar, Orta Vadeli Mali Planlar, Strateji ve Bütçe Başkanlığının aylık Merkezi yönetim bütçe gerçekleşmeleri ve beklentiler raporları, TBMM, Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar, Sayıştay ve diğer ulusal ve uluslararası kurumların kararları, raporları, bildirimleri ve yayınları kullanılmıştır. Bu kaynaklar çalışmanın veri toplama sürecinde değerlendirilmiştir.

Çalışma yöntemi, her yılın tahmin hatası analizinde o yıla ait tahmin ve gerçekleşme verilerini kullanmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’deki bilinen enflasyonun, bütçe planlama süreçlerinde Orta Vadeli Programlarda öngörülen enflasyon değerleri üzerinden etkisinin dikkate alındığı bilinmektedir. Bu nedenle, yıllara ait verilerin enflasyon etkisinden arındırılarak reel değerlere dönüştürülmesi gerekmemiştir.

B. BULGULAR

Bu çalışmada, Bakanlığın görev alanı değişikliği ve isim değişikliği temel alınarak kategorilere ayrılmıştır. Bu kategorizasyon, 2002-2010 döneminin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2011-2017 döneminin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, ve 2018-2022 döneminin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak tanımlandığı dönemlere dayanmaktadır. Bu döneme ait bütçe gider verileri kullanılarak, öncelikle tahmin hatası hesaplaması yapılacak, akabinde U1 ve U2 Theil Test formülleri ile birlikte daha sonradan geliştirilen U3 formülü kullanılarak tahminlerin ne kadar etkin ve isabetli yapıldığı ortaya konmaya çalışılacaktır.

Tahmin Hatası Yöntemi, her yılın gerçekleşen kamu harcama miktarından başlangıç ödeneği miktarının çıkarılması ve ardından gerçekleşen harcama miktarına bölünmesi yoluyla bütçe gider tahmini hatalarının yüzdesel olarak hesaplanmasını içerir.

TABLO 1 | 2002 – 2022 Bütçe Gideri Tahmin Hataları

Yıllar	Bakanlık İsmi	Tahmin Hatası (Th)	Tahmin Hatasının Mutlak Değeri
2002	SANAYİ VE TİCARET	7,53	7,53
2003	SANAYİ VE TİCARET	-1,36	1,36
2004	SANAYİ VE TİCARET	2,4	2,4
2005	SANAYİ VE TİCARET	0,77	0,77
2006	SANAYİ VE TİCARET	-23,61	23,61
2007	SANAYİ VE TİCARET	-7,5	7,5
2008	SANAYİ VE TİCARET	15,54	15,54
2009	SANAYİ VE TİCARET	-9,29	9,29
2010	SANAYİ VE TİCARET	-21,52	21,52
		Ortalama	9,57
2011	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	-6,18	6,18
2012	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	10,24	10,24
2013	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	-0,61	0,61
2014	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	-3,79	3,79
2015	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	11,36	11,36
2016	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	2,06	2,06
2017	BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ	11,99	11,99
		Ortalama	6,68
2018	SANAYİ VE TEKNOLOJİ	14,52	14,52
2019	SANAYİ VE TEKNOLOJİ	15,51	15,51
2020	SANAYİ VE TEKNOLOJİ	19,73	19,73
2021	SANAYİ VE TEKNOLOJİ	11,58	11,58
2022	SANAYİ VE TEKNOLOJİ	38,85	38,85
		Ortalama	20,04

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Tahmin hatası sütunu, başlangıç ödeneği tahmininin gerçekleşme rakamından ne kadar sapma gösterdiğini göstermektedir. Tahmin hatasının pozitif veya negatif olması, tahminin gerçekleşmeden ne kadar sapma gösterdiğini gösterir. Pozitif değerler tahminin gerçekleşmeden yüksek olduğunu, negatif değerler ise tahminin gerçekleşmeden düşük olduğunu gösterir.

2002 – 2022 Bütçe Gideri Tahmin Hataları tablosu incelendiğinde; 2002-2010 yıllarında tahmin hatası ortalaması 9,57, olarak hesaplanmıştır. Bu dönemde 9 yılın, beş yılı dışında gerçekleşmenin altında geri kalan 4 yıl ise gerçekleşmenin üzerinde tahminler yapılmıştır. Bu durum genel olarak giderlerin düşük tahmin edilme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

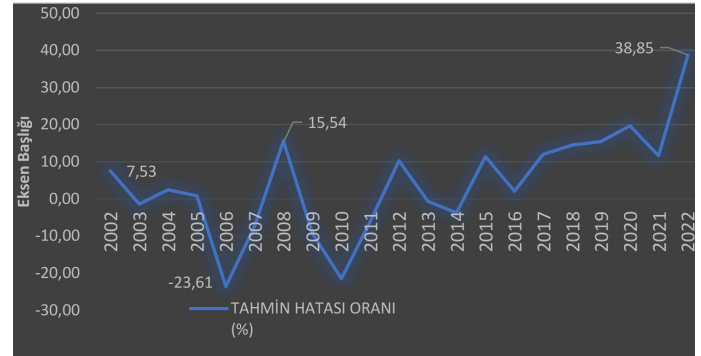
2011-2017 yıllarında tahmin hatası ortalaması 6,68 olarak hesaplanmıştır. Bu dönemde 7 yılın, üç yılı dışında gerçekleşmenin

altında geri kalan 4 yıl ise gerçekleşmenin üzerinde tahminler yapılmıştır. Bir önceki dönemdeki sonuca etki eden nedenlerin varlığının devam ettiğini değerlendirebiliriz.

2018-2022 yıllarında tahmin hatası ortalaması 20,04 olarak önceki dönemlerin çok üzerinde bir rakamdır. Bu dönemde 5 yılın tamamı gerçekleşmenin üzerinde tahminler yapılmıştır. Tahmin Hatası grafiğine bakıldığında, 2018 yılından itibaren aşırı derecede tahmin hataları 2022 yılında %38,85 ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Neredeyse bütçenin %40 hata oranı ile gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum genel olarak giderlerin yüksek tahmin edilme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Sadece bu grafik 1’bakıldığında tahmin hatalarının 0’a ne kadar yakınlaşıp sert bir şekilde ne kadar uzaklaşmış olduğunu göstermekte, bu nedenle hata oranının yıllar itibarıyla büyük keskin iniş ve çıkışlar gösterdiği, 2011 yılından itibaren ise artarak yükseldiği görülmektedir.

GRAFİK 1 | 2002 – 2022 dönemi Tahmin Hatalarının Yüzdesel Gösterimi

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Bütçe gider ve gelirleri verilerine ikinci bir yöntem olarak uygulanan eşitsizlik katsayısı test sonuçları aşağıda verilmiştir.

TABLO 2 | Bütçe Giderlerinin Eşitsizlik Katsayısı

Dönemler	U1	U2	U3
2002-2010	0,0561	0,1087	0,0882
2011-2017	0,0599	0,1142	0,2121
2018-2022	0,1862	0,3191	1,1927

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Bütçe giderleri verilerinde eşitsizlik katsayıları testi ile tahmin hatası testi sonuçları birbirine paralel sonuçlar vermiştir. 2002-2010 yıllarını kapsayan birinci dönem U1, U2, U3 sonuçları sonraki dönemlerden daha düşük çıkmıştır. Test sonuçlarının sıfıra yaklaşmasının daha iyi tahminler yapıldığı göz önünde tutulduğunda 2018-2022 dönemi oluşturan bütçe gider tahminlerinin etkili ve planlı bir çalışma sonucunda oluşturulmadığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kamu bütçesinin başarılı olabilmesi için, taşıdığı bütçe ilkelerinin doğru ve gerçekçi bir şekilde uygulanması önemlidir, bununla birlikte gerçekçi tahminlerin yer alması gereklidir. Kamu gelirleri ve kamu giderlerinin toplumsal uzlaşmayı sağlaması da büyük bir öneme sahiptir. Oluşturulan bütçe ve politikaların istenilen sonuca ulaşmada toplumun tamamını etkileyen bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bütçe, toplumların ortak cüzdanı niteliğindedir ve kamu mali yönetim ahlakının bir göstergesidir. Bu nedenle, bütçe yapıcılar, yetkililer ve halk, kamu bütçesine sahip çıkmaları gerektiği bilinciyle hareket etmelidir. Devlet, bütçe doğrultusunda borçlanma politikası da belirlemektedir. Bu sebeple, bütçenin oluşturulma aşamaları titizlikle yerine getirilmelidir.

2002-2010, 2011-2017, 2018-2022 dönemleri bütçe giderleri tahmin hatası ortalamaları sırasıyla 9,57, 6,68 ve 20,04 olarak hesaplanmıştır. İlk iki dönemdeki tahmin hataları ve son dönemdeki pik yapan tahmin hatası oranı bütçeleme ilkelerinden doğruluk ve samimilik zemininden uzaklaşmış olduğunu göstermektedir. Bütçe giderlerindeki tahmin hataları dikkate alındığında, doğruluk ve samimilik ilkelerinden uzaklaşmış olduğu görülmektedir. Tahmin hatası oranlarının yüksek olması, bütçe yapım

sürecinde belirsizliklere karşı yeterli esnekliğin sağlanmadığını ve farklı senaryoların değerlendirilmediğini göstermektedir. Ayrıca, olası risklerin analizinin yeterince yapılmadığı da bir diğer tahmin hatası sebebi olarak gösterilebilir.

Daha gerçekçi tahminler elde etmek için öngörülemeyen faktörlerin etkilerini incelemek ve alternatif planlar üretmek önemlidir. Bu, bütçe yapım sürecinde daha detaylı bir analiz yapılması ve çeşitli senaryoların göz önünde bulundurulması anlamına gelir. Ayrıca, bütçe yöneticilerinin belirsizliklere karşı esneklik sağlamak için hazırlıklı olması gerekmektedir.

Bütçe tahminlerinin gerçekleşmeyle uyumunu izlemek ve gerektiğinde revize etmek de önemlidir. Gerçekleşen harcamaların düzenli olarak takip edilmesi, tahmin hatalarının belirlenmesi ve bütçe yapım sürecinde gerekli düzeltmelerin yapılması sağlanmalıdır.

Seride en dikkat çeken 2022 yılındaki %38,85'lik sapmadır. Bütçe giderlerinin eşitsizlik katsayısı sonuçlarına göre, tahmin hataları sonuçlarıyla benzer sonuçlar elde edilmiştir. İlk döneme göre U1, U2 ve U3 değerlerinde bir artış dikkat çekmektedir. Bu sonuçlar, tahminlerin 2018-2022 yıllarını içeren üçüncü dönemde daha kötü yapıldığını göstermektedir. Yapılan analiz, bütçe gider tahminlerinin zaman içinde daha da kötüleştiği sonucuna varılmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2022 yılı yüksek tahmin hatalarına bakıldığında; merkez birimlerden Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün bütçe başlangıç ödeneği 1.216.862.000 TL, yılsonu gerçekleşen 3.117.476.883TL, TÜBİTAK'ın bütçe başlangıç ödeneği 6.839.677.000 TL, yılsonu gerçekleşen 16.499.329.021 TL, KOSGEB'in bütçe başlangıç ödeneği 2.379.890.000 TL yılsonu gerçekleşen 2.719.773.367 TL, Türkiye Uzay Ajansı'nın bütçe başlangıç ödeneği 61.293.000 TL, yılsonu gerçekleşen 855.119.408 TL olduğu tespit edilmiştir. Burada, bütçe başlangıç ödeneği tahmini ile yılsonu gerçekleşme rakamlarında büyük sapmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışma, bütçede doğruluk ilkesini açıklamaya odaklanmaktadır ve özellikle bütçe tahminlerini hazırlayan yetkililerin bu konuda ne kadar hassas ve samimi olduklarına değinmektedir. Bu kişilerin aşırı derecede iyi niyetli veya kötü niyetli olmamaları önem taşımaktadır. Ayrıca, ülkenin içinde bulunduğu koşulları doğru bir şekilde analiz edebilme yetenekleri, tahminlerin oluşturulmasında kritik bir faktördür. Ancak yapılan araştırma, bütçe tahminleri çalışmalarının başarısız olduğunu ortaya koymaktadır. Bakanlık ile bakanlığa bağlı ve ilgili kuruluşlar arasında tam bir koordinasyon eksikliği yaşandığı bütçe yönünden değerlendirilebilir. Çalışma ile ortaya konan veriler göre bütçe gideri tahminlerinin rasyonel zeminde isabetli ve doğru tahminlerde bulunulmasına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmektedir. Tahminlerde bilimsel teknikler kullanılarak objektif ve subjektif doğruluk ilkesi ele alınabilmesi sağlanmalıdır. Bütçe tahminlerinin, ülkenin mevcut ekonomik koşullarına uygun hale getirilmesi ve ekonometri bilimine dayandırılması, daha iyi sonuçlar elde etmek için faydalı olabilir. Ayrıca, ardışık yıllarda yapılan kötü tahminlerin nedenlerinin araştırılması ve bu konuda raporlar hazırlanması, gelecekte tahminlerin daha doğru yapılmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- [1] Allan, C.M., (1965), "Fiscal Marksmanship, 1951-63", Oxford Economics Papers, s.317-327. (Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/2662389?seq=1#metadata_info_tab_contents) Erişim Tarihi:27.04.2023
- [2] Asher, Mukul G., (1978), "Accuracy of Budgetary Forecast of Central Government, 1967-68 to 1975-76", Economic and Political Weekly, Yıl:13, Sayı:8 Şubat, s.423-432, Mumbai, (Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/4366390?seq=1#metadata_info_tab_contents)
- [3] Aslan, Murat, Bilge, Semih, (2009), "Türkiye'de 1950-2006 Döneminde Bütçe Gelir-Gider Yönetimi Üzerine Ampirik Bir Çalışma: Tek Parti ve Koalisyon Hükümetlerinin Karşılaştırılması", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.3 s.265-288.
- [4] Auld, D.A.L., (1970), "Fiscal Marksmanship in Canada", The Canadian of Economics, Yıl:3,
- [5] Bağdigen, Muhlis, (2005), "An Empirical Analysis of Accurate Budget Forecasting in Turkey", Doğu Üniversitesi Dergisi, Sayı:6, s.190-201
- [6] Bektaş, H., & Çetinkaya, M. (2021). Kamu maliyesi açısından bütçe yönetimi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 22(1).
- [7] Bhattacharya, Barid B. ve Kumari, Anita, (1988), "Budget Forecasts of Central Government Revenue and Expenditure: A Test of Rational Expectation", Economic and Political Weekly, Yıl:23, Sayı:26, s.1323-1327, (Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/4378672?seq=1#metadata_info_tab_contents) Erişim Tarihi:27.04.2023

- [8] Dayar, Hatice, (2003), "1991-2002 Döneminde Bütçe Uygulama Sonuçlarının Karşılaştırmalı Analizi", Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Cilt:8, Sayı:2, s.95-110, Isparta
- [9] Dosyacı, N. S., Demir, E., & Gülten, E. (2013). Devlet gelirleri ve vergi politikaları. Maliye Dergisi, 165.
- [10] Edizdoğan, N. & Ö. Çetinkaya (2010), Kamu Bütçesi. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- [11] Gerçek, Adnan, Bakar, Feride, (2013), "Belirli İlkesi Açısından Türkiye'de Bütçe Gelirlerinin Değerlendirilmesi", Kamu Bütçesinde Yeni Yaklaşımlar, s.317-347, Ankara
- [12] Gerpott, T. J., & Windolph, S. E. (2016). Budget targets as performance drivers: The impact of budget goal specificity on managerial performance. Journal of Management Control, 27(3), 283-315.
- [13] Gölcük, A. (2014). Bütçe hakkı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 69(2).
- [14] Gürsoy, B. (1980). Kamusal Maliye, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:436.
- [15] Joo, M., & Green, C. (2015). Budgeting in the public sector: A review essay. Journal of Accounting Literature, 34, 1-16.
- [16] Kalkan, Mustafa, (2019). "Bütçe Tahminlerinin 5018 sayılı KMYKK Çerçevesinde Değerlendirilmesi", Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- [17] Oluwasegun, O. I., Oguntimhin, Y. O., & Ologunde, A. O. (2019). Analysis of budget implementation in Nigeria. Journal of Accounting and Taxation, 11(2), 19-29.
- [18] Oskay, Cansel ve Güven, Ayşegül, (2017). Türkiye'de Bütçede Doğruluk İlkesinin Geçerliliği", Toplum ve Demokrasi, Yıl:11, Sayı:23, s.139-156
- [19] Özcan, Sibel, (2012). "Genel Bütçe Gelir ve Harcama Tahminlerinin Analizi: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- [20] Özcan, Sibel, Tosun, Mustafa Umur, (2014). "Milli Eğitim Bakanlığı Bütçe Tahminlerinin Doğruluk İlkesi Açısından Değerlendirilmesi", Sosyoekonomi Dergisi, Cilt:22 Sayı:22,s.367-384.
- [21] Rahman, M. M., Barua, S., & Uddin, M. M. (2021). Public Budget Management in Bangladesh: Challenges and Way Forward. Journal of Asian and African Social Science and Humanities, 7(2), 57-67.
- [22] Sayı:3 s.507-501. (Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/133664?seq=2#metadata_info_tab_contents)
- [23] Şenesen, Gülay Günlük, (2000). "Bütçe Başlangıç Ödeneklerinin Başarımının Değerlendirilmesine Nicel Yaklaşımlar," Ekonomik Yaklaşım, Sayı. 11(37), s. 1-27.
- [24] Tüleykan, O. (2009). Türkiye'nin 2006 yılı bütçe gerçekleşmesi ve bütçe tahminlerine ilişkin bir değerlendirme. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1).
- [25] Vuslat GÜNES, 2022. "Türkiye'de Bütçe Hakkının Doğruluk İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi," İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, Econjournals, Sayı. 10(2), s. 95-109.
- [26] Zhang, Y., Zhao, J., & Wang, Y. (2018). Local government budget management in China: The causes and consequences of budget variances. Public Management Review, 20(4), 505-527.